

చేతనాచేతనల సంఘర్షణకు రూపకల్పన “ ఏకపీఠ ”

డా. ఎమ్. రమేష్ బాబు

అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్ – తెలుగు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల , కూకట్ పల్లి

హైదరాబాద్, తెలంగాణ

1. విశ్వనాథ నవలా సాహిత్యం.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారి సాహిత్యంలో కవిత్వం తర్వాత పై చేయిగా నిలిచింది నవలా సాహిత్య దానికి కారణం, కవిత్వం అందరికీ అందుబాటులో నుండకపోవటం, నవల సామాజిక జనంతో చొచ్చుకపోయి సామాన్య పాఠకుని సహితం అలరించటం, తన నమ్మకాలు, విశ్వాసాలు, భావాలు, సామాన్య పాఠకునికి కూడా తెలియజేయాలనే ఉద్దేశంతోనే విశ్వనాథ నవలా సాహిత్యాన్ని ఎక్కువగా సృష్టించాడు." ఎన్నో నవలలు కావ్యాలు కథలూ వ్రాసిన మన ఆస్థానకవి శ్రీవిశ్వనాథ రచనలో అగ్రగణ్యుడు. ఆయన స్వాతంత్ర్యానంతరం నవలలకు పెద్ద కార్థానాయే స్థాపించినాడు. ఆయన గ్రంథానుభవం, లోకానుభవం, విస్తారమైనది. ఇంగ్లీషులో ఎన్ని నవలలు చదువుతారో అన్ని ఇంగ్లీషు సినిమాలు చూస్తారని వినికిడి. దృశ్యానుభవమూ, గ్రంథానుభవమూ, స్వానుభవమూ, ముప్పేటగా నవలా రచనలు చేయడానికి ఉపయోగపడ్డాయి. "నవల సమగ్రమైన సాహిత్య ప్రక్రియగా, అంటే వ్యక్తియొక్క అన్నివిధాల అభిప్రాయాలను, రి విభిన్నకోణాలనుంచి, అభివ్యక్తికరించగల ఏకైక సాహిత్యవరంగా క్రమక్రమంగా రూపుదిద్దుకున్నది. అతి విస్తృతమైన

భావనంచయాన్ని సంఘటనలను పాత్రలను వెలువరించటం ద్వారా నవలతో. ఎంతో వైవిధ్యాన్ని సాధించవచ్చు."

నవలకున్న ప్రాధాన్యాన్ని, వైశాల్యాన్ని, గమనించిన విశ్వనాథ నవలా ప్రక్రియను చేపట్టి తాను చెప్పదలచుకున్న విషయాల నన్నింటిని చెప్పటానికి వేధికగా చేసుకున్నాడు. వైయక్తిక, సామాజిక, చారిత్రక, సంబంధమైన అనేకాంశాలను సమన్వయించుకొని దాదాపు అరవై నవలలు వ్రాశాడు. ఇవన్నీ వివిధ విషయాలతో ఉన్నా మన సంస్కృతిని ఎత్తి చూపేవే.

విశ్వనాథవారి మొదటి నవల 'అంతరాత్మ' 1921 లో వ్రాయబడినది. ఇదే నవల అదే సంవత్సరం 'శారద' అనే పత్రికలో ధారావాహికంగా వెలువడింది. అంతరాత్మతో ప్రారంభించిన నవలాసాహిత్యాన్ని విశ్వనాథవారు చేపట్టి ఆంధ్రప్రజల అంతరాత్మలను మేల్కొల్పాలనే ఉద్దేశ్యంతో వ్యక్తిధర్మాన్ని, సామాజిక వ్యవస్థా ధర్మాన్ని ఆధారం చేసుకొని సుమారు అరువై నవలలను వ్రాశాడు.

2. ఏకపీఠ నవల రచనాకాలం, కారణాలు. (1925-30)

అది భావ కవిత్వోద్యమ కాలం. నూనూగు మీసాల నూత్న యవ్వనారంభవేళ ప్రతి యువకవి భావగీతాలు పాడుకున్నవేళ. స్వేచ్ఛా ప్రణయం, ప్రేమ, కమనీయ గీతాలతో కరుణ. శృంగార రససమ్మేళనంలో కదిలి వచ్చినవేళ. రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు కవిత్వానికి, శృంగార ఆ రసానికి కొత్త సిద్ధాంతాలను ప్రతిపాదిస్తున్న రోజులవి. వారి 'మాదురీదర్శనం, రమ్యాలోకం, సాహిత్య శృంగార రస సిద్ధాంతాలకు మూలమై నిలువగా, కష్టకమల, స్నేహలత, స్వప్నకుమారం,

తృణకంకణం, మొదలైన ఖండకావ్యాలు లక్ష్యంగా నిలిచిన కాలమది. విశ్వనాథవారి 'గిరి కుమారుని ప్రేమగీతాలు' పాశ్చాత్య సాహిత్య ప్రభావం ఏ మాత్రంలేని ప్రేమసిద్ధాంతంతో 'కులపాలికా ప్రణయాన్ని' అపూర్వంగా చిత్రించిన రోజాలవి. విశ్వనాథవారు, నాయని సుబ్బారావుగారు 'గిరికుమారుని ప్రేమగీతాలలోను' 'సాభద్రుని ప్రణయాత్రలోను' కులపాలికా శృంగారాన్ని దివ్యస్థాయికి తీసుకొని పోయి దంపతులకు ప్రకృతి వ్యవహారాల భావాన్ని సమన్వయించే కొత్త ప్రేమ సిద్ధాంతాన్ని, ఆరాధనా భావాన్ని, అర్థనారీశ్వర ఆ తత్వాన్ని, తమతమ కావ్యాలతో అద్భుతంగా చిత్రించిన కాలమది.

ఆ రోజులలో గుడిపాటి వేంకటచలం కాలానిక కవితా ప్రభావంతో, స్వచ్ఛంద ప్రణయ భావజాలంతో పురుషులచే అణగద్రొక్కబడిన స్త్రీ జాతికి ప్రాతినిధ్యం వహించి, స్వేచ్ఛా * స్వాతంత్ర్యాలతో కూడిన ప్రేమతత్వాన్ని తన నవలల్లో చిత్రించసాగాడు. చలం రచనలు - శక విశృంఖలమైన సెక్సు జీవితానికి సీమితమై ప్రేమంటే స్వేచ్ఛగా తన ఇష్టం వచ్చిన రీతిలో తాను ఇష్టపడిన వారితో జీవితాన్ని గడపడమే అనే ధ్యేయంతో రచనల బడటంవల్ల ఆ నాటి సమాజంలో ఆ రచనలు గొప్ప విప్లవమే తేచ్చాయి.

చలం నవలల్లో ముఖ్యంగా సంద్రాయ వ్యవస్థకు వేందిన వైవాహిక ధర్మం పూర్తిగా తిరస్కరింపబడింది. దాని స్థానంలో స్వేచ్ఛాప్రణయాన్ని చిత్రించటం జరిగింది. ప్రేమకు, పెండ్లికి ఆలోచనలతో, ఆచరణలతో, వ్యక్తులలో కలిగిస్తున్న విచిత్రమైన భావాలకు, విపరీత ధోరణులకు, విశ్వనాథ కదిలిపోయాడు. వాటినే కథా వస్తువుగా గ్రహించి ఉదాత్తమైన ఏకపీఠ నవలను వ్రాశాడు.

ఏకపీఠ నవల పరిమాణంలో చిన్నదేనా అదొక వచనకావ్యంగా అపురూపంగా రచింపబడింది. విశ్వనాథ 1925-30 మధ్యకాలంలో స్వయంగా ఈ నవలను వ్రాశాడు. తదుపరి

ఎన్నో నవలలు వ్రాసినా వ్రాయించినా ఏ నవలలకు ఇంతకాలాన్ని తీసుకోలేదు. . దీనివల్ల ఈ నవల నిర్మాణంలో జరిగిన ఆలస్యానికి కారణం ఊహించవచ్చు. ఈ నవలలోని పాత్రల మానసిక చిత్రణ చేసేటప్పుడు వ్యక్తియొక్క మనస్తత్వాన్ని నిర్ణయించటంతో విశ్వనాథవారికి చాలా సమస్యలు ఎదురయ్యాయని కాలాన్ని బట్టి వాటిని పరిష్కరించుకొని దేప్పటంతో ఈ ఆలస్యం జరిగి ఉంటుందని ఈ నవల చదివిన వారికి అర్థంగాక పోదు. ఈ నవలయొక్క యొక్క శైలి నిర్మాణ రచనానైపుణ్యం మరే రచనలోను కనుపించదంటే అతిశయోక్తిగాదు. ఈ నవలలో మానసిక లోనూ, పాత్రచిత్రణలోనూ, కథానిర్వహణలోనూ, శిల్పనైపుణ్యంలోనూ, విశ్వనాథ చూపిన అనుసంఘర్షణను అతినిపుణంగా పాత్రలలో ప్రవేశపెట్టి ప్రతిఫలింప చేయటం విశ్వనాథ ప్రకి తార్కాణం.

3. ఏకవీర నవలలోని చారిత్రకత

"మధుర రాజదానిగా దక్షిణదేశాన్ని పాలించిన తెలుగు నాయకుల చే ఈ నవలలోని పాత్రలు, సంఘటనలు, చారిత్రక వాతావరణంలో సాగినా, చరిత్రకు హిందూ సన్యాసి వేషంతో క్షైస్తవ మతాన్ని భారతీయులందు ప్రచారం చేయటానికి పూన నాయకుల చరిత్రను ప్రచురించింది. 'రాబట్టు ఢీ నాబితీ' 'జగద్గురు తత్వబోధకస్వామి' అనే పేర్లు క్రీ.శ.1924 సం||లో వెలుగులోనికి వచ్చింది. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ చరిత్రవిభాగం మధన పనిచేసిన చారిత్రక సత్యాన్ని కథాకాలానికి అనువైన ఉన్నందున ఒక మహా ప్రయోజనం అభిలషించి విశ్వనాథ ఈ నవలలో ప్రవేశపెట్టాడు. సరిగ్గా ముద్దువీరపు నాయకుల వారి కాలంలో నోబితీ ఐరోపాదేశపు స్వాములవారు మధురలో ప్రసిద్ధులుగా ఉన్నారు."

మధుర నేలిన ముద్దు కృష్ణప్ప నాయకుడు, ముద్దు వీరపునాయకుడు, రాబట్టు నోబితీ, వీరు మాత్రమే చారిత్రక వ్యక్తులు. మిగిలిన పాత్రలన్నీ విశ్వనాథ కల్పించినవే. విశ్వనాథ ఈ నవలన

చారిత్రకంగా మలచటంలో రెండు ప్రయోజనాలను ఆశించినట్లు మనం గమనించవచ్చు. మొదటిది చారిత్రక నేపథ్యం ఈ నవలలోని పాత్రల 'మానసిక చిత్తవికారాలకు' దృఢత్వాన్ని, బలాన్ని చేకూర్చి పెట్టటమే గాక సంప్రదాయ వ్యవస్థలోని దాంపత్యధర్మానికి అనువైన వాతావరణాన్ని కలిగింప చేయటమే. రెండవది ఈ నవల చారిత్రక కథాకథనంతో సుందర 'పచనకావ్యం'లా సాగింది. అపూర్వ శిల్పనైపుణ్యంతో, ఆ కాలంనాటి సాంఘికవిషయాలు, వర్ణనలు, కళ్ళకు కట్టినట్లు చిత్రింప బడటం చూస్తాం. గతవేళ్లవాన్ని చాటి వేప్పటం, ఆ కాలం నాటి వ్యక్తుల వ్యక్తిత్వాన్ని అద్భుతంగా చిత్రించి చూపటం, తద్వారా ఆనాటి సాంఘిక వ్యవస్థ, వ్యక్తిధర్మాలు, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, మరొక్కసారి గుర్తుకు తెప్పించటం, విశ్వనాథ రచనలో మనకు కనిపించే విషయాలు. ఈ విధంగా ఇది చారిత్రక నవల అయ్యింది.

4. ఏకవీర నవలలోని కథావస్తువు.

మధురనేలే ముద్దు కృష్ణప్పనాయకునికి ప్రధానమంత్రి ఉదయన్ సేతుపతి. ఇతడు సేతువుల రక్షించుటకేర్పడిన అధికారి. ఉదయన్నేతుపతి కుమారుడు కుట్టానేసేతుపతి. కుట్టాన్ తన తండ్రి తర్వాత అతని స్థానాన్ని పొందటానికి తగిన శిక్షణ మధురలో పొందుతున్నాడు. యవ్వనారంభదశలో జనించిన కామేచ్ఛవల్ల కుట్టాన్ మీనాక్షి అనే పేదపిల్లను ప్రేమించాడు. కుట్టాన్ శ్రీమంతుడు, మీనాక్షిని పెళ్ళిచేసుకునే స్తోమత తనకున్నా తండ్రిని ఎదిరించలేక, మీనాక్షి తల్లిదండ్రులకు తన ప్రేమసంగతి చెప్పక, చేసిన ఆలస్యంవల్ల తండ్రి కుదిరిన ఏకవీరను వివాహం చేసుకున్నాడు. చేసుకున్నాడన్న మాటేగానీ ఆమెతో కాపురం చేయలేక పోయాడు. ఏకవీర ప్రతిక్షణం భర్త అనురాగం కోసం పరితపించి పోయింది. కుట్టాన్ మీనాక్షిమీది ప్రేమను

వదులుకోలేక, ఏకవీరను ఏలుకోలేక సతమతమయ్యాడు. ప్రేమించిన ప్రేయసిని తలచుకుంటూ తండ్రిమీది కోపంతో తండ్రి కుదిరిన ఏకవీరను దూరంచేసుకుంటూ కుమిలి పోయాడు."

కుట్టన్ ప్రాణస్నేహితుడు వీరభూపతి. కుట్టన్ ప్రేమ విషయాన్ని, పెళ్ళి సంగతి విన్న వీరభూపతి కుట్టానుకు హితోపదేశం చేస్తాడు. దాంపత్యధర్మం విధి అంటాడు. ఆమెతో కాపురం చేయమంటాడు. ప్రేమించిన ప్రేయసిని మరిచిపోయి ఆ ప్రేమనే ఏకవీర మీద చూపించమని ప్రాధేయపడ్డాడు.

వీరభూపతిది రాజవల్లీపురం. బీదవాడు. కార్యంతరంగా అంబా సముద్రం వెళ్ళాడు. అక్కడ ఏకవీరను చూశాడు. మొదటి చూపులోనే ఆమె అందానికి ముగ్ధుడై ఆమెను ప్రేమించాడు. ప్రతిరోజూ ఆమెను చూస్తూ తాను వచ్చిన పనిని మరిచిపోయాడు. ఏకవీర వీరభూపతిని చూసింది. చూపులు కలిశాయి. అతణ్ణి మనసారా ప్రేమించసాగింది. ఆమె ఒక ఉత్తరం వ్రాసి పూలచెండులో కట్టి వీరభూపతికి అందించింది. ఆ ఉత్తరం చదువుకొని ఆమె తనను ప్రేమిస్తున్నట్లు తెలుసుకున్నా తల్లిదండ్రుల ఆజ్ఞకు బద్ధుడై ఆమెను మరిచిపోవాల్సిన పరిస్థితి వీరభూపతికి ఏర్పడుతుంది. ఆ విధంగా వీరభూపతి ఏకవీరను ప్రేమించి విఫలుడయ్యాడు.

ఏకవీర శ్రీమంతులపిల్ల. వీరభూపతి బీదవాడు. తల్లిదండ్రుల ప్రార్థనలవల్ల తనప్రేమ సఫలం కాదని గ్రహించి మీనాక్షిని చేసుకున్నాడు. వీరభూపతి మీనాక్షితో దాంపత్య సుఖాన్ని పొందాలనుకుంటాడు. కాని మీనాక్షి దానికి దూరంగా ఉంటుంది. తనకిష్టం లేదంటుంది.

వీరభూపతి, కుట్టన్ మానసిక స్థితిని, అతడు తన భార్యతో దాంపత్యధర్మాన్ని నెరవేర్చ లేకపోవటం, గమనించి తన హృదయంలో రగలి పోతున్న వ్యధను కుట్టానుకు చెప్పి అతన్ని మరోవిధంగా శాంతింప చేయాలని నిశ్చయించుకొని తన కథనంతా కుట్టానుతో చెప్పేస్తారు.

మాటల సందర్భంలో కుట్టాన్ తాను ప్రేమించిన మీనాక్షియే తన స్నేహితుని భార్యగా తెలుసుకుంటాడు. అది తెలిసిన మరుక్షణం అతనిలో కలిగిన అలజడి క్రమంగా శాంతించిత్త సంస్కారాన్ని కల్గింపజేస్తుంది. ప్రేమ స్థానంలో ఆరాధనా భావం చోటు చేసుకుంటుంది. వెంటనే కుట్టాన్ మీనాక్షికి వీర,వసువు కుంకుమలతో కట్నం పెట్టి 'సోదరీ' అంటూ అనురాగంతో పలుకరిస్తాడు. మీనాక్షి కుట్టాన్ ప్రవర్తన గమనించి తన ప్రేమను దివ్యంగా మార్చుకొని కుట్టానును సోదరునిగా భావిస్తుంది. కుట్టాన్ ప్రేమోదంతాన్ని ఇది వరకే తెలిసియున్న వీరభూపతికి ఈ విషయం తెలుసుగానే తన భార్య తన ప్రాణస్నేహితుని ప్రియురాలు అనే భావానికి తట్టుకోలేక విరాగిగా మారిపోతాడు. ఆ రోజునుండి మీనాక్షి భర్తకు చేరువ కావాలని ప్రయత్నిస్తుండగా వీరభూపతి ఆమెకు దూరమవుతూ తప్పించుక తిరుగుతాడు.

మీనాక్షి వీరభూపతుల సంగతి ఏకవీరకు చెప్పి ఆమెను ఆనంద పర్చాలనుకుంటాడు. కుట్టాన్.కాని కారణాంతరాలవల్ల కుట్టాన్ ఏకవీరును కలుసుకోకుండానే మధురనుండి రామనాథపురం వెళ్ళవలసి వస్తుంది. ఆ సమయంలో ఏకవీరకు మీనాక్షి స్నేహితురాలవుతుంది.

కల్యాణోత్సవాల సందర్భంగా ఏకవీర మీనాక్షి ఇంటికి వస్తుంది. ఆ ఇంట్లో వీరభూపతి తేలివర్ణం చిత్రం చూసి ఆశ్చర్యరంగా నిలబడి పోతుంది. అదే సమయంలో వచ్చిన వీరభూపతి తాను లోగడ ప్రేమించిన ప్రేయసి తనింట్లో ఉండటంచూసి తనను తాను మరిచి పోతాడు. ఆనందంలో బాహ్యస్మృతి కోల్పోయిన వానివలె ఆలోచనలేని స్థితిలో ఆమెను గట్టిగా కౌగలించుకుంటాడు. ఏకవీర చలించిపోతుంది. ఆ కౌగిలిస్పర్శతో ఆమె దివ్యానుభూతిని పొందుతుంది. వెంటనే స్పృహలోకి వచ్చి

నిజం తెలుసుకొని పిచ్చిదానిగా మారుతుంది. ఆమె అచట నిలువలేక కల్యాణమంటపం చేరి అక్కడ నోబిలి అనే క్రైస్తవ మతప్రచారకుణ్ణి వాదంలో ఓడించి ఇంటికి వెళ్తుంది.

రామనాథపురంనుండి కుట్టాను మధురకు తిరిగి వస్తాడు. ఏకవీరను కలుసుకోవాలనే తపన అతనిలో అధికమౌతుంది. ఏకవీరను సమీపించగా ఆమె దూరంగా పారిపోతుంది. ఏకవీర ప్రవర్తన కుట్టానుకు అర్థంకాదు. పారిపోతున్న ఏకవీరను కుట్టాను వెంటబడిస్తాడు. ఆమె అతనికి అందకుండా పారిపోతూ చివరకు వేగై నదీతీరానికి చేరుతుంది. దారిలో కుట్టానుకు సన్యాసిగా మారిన వీరభూపతి కనిపిస్తాడు. వీరభూపతి ఆ విధంగా మారినందుకు కుట్టాను ఎంతో బాధపడ్డాడు. ఏకవీరను చేరిన కుట్టాను ఆమె వారిస్తున్నా వినకుండా బలవంతంగా ఆమెను కౌగిలించుకుంటాడు. అతని కౌగిలింతలో చిక్కుకుపోయిన ఏకవీర విజాతీయ స్పర్శాను భూతిని పొంది ప్రాణాలు వదులుతుంది. ఆమె చల్లబడిన శరీరం వేగై నదీ జలాల్లో పడిపోతుంది.

5. ఏకవీర నవలలోని చేతన-అచేతనల సంఘర్షణ

మానవుని చేతన. అచేతన మానసిక ప్రక్రియలకు మూలం కామం. ప్రకృతిలో సృష్టికి మూలం కామం. ఉపనిషత్తులలో కామమే సృష్టికి మూలమని చెప్పబడింది

"అత్మానా ఇదమగ్ర ఆసీత్ తదేక్షత

సో2కామయత ఏకో2హం బహుస్యాం ప్రణమేయః"

"ఆత్మ సంకల్పమే మిధునంగా రూపొందింది. సృష్టి యంతయు దీని పరిణామమే. అధర్వవేదమున కూడా మొదట కాముడే ఉద్భవించెనని కలదు. మహాభారతంలో కామస్తుతి కలదు.

బ్రహ్మ, ఈశ్వరుడు, మొదలైన దేవతల కన్నా కామమే అదిశక్తి అనికూడా ఈ స్తుతుల్లో ఉంది. ఈ విధంగా కామప్రసక్తి మనకు వివిధ గ్రంథాలలో కనిపిస్తుంది.'

ఫ్రాయిడ్ వ్యక్తిని కామేచ్ఛాజీవిగా వర్ణించాడు. కామమే సృష్టికార్యానికి మూలం. మానవుని శారీరకమైన కామం భోగానికి, మానసికమైన కామం వివిధ రసాలకు, భావాలకు, మూలమౌతుంది. శరీరగతమైన కామమే వ్యక్తిలో మానసికంగా కామనగా రూపొందుతుంది. కామన అనగా కోరిక. మనిషి మనసు కామేచ్ఛాశక్తివల్ల వివిధ భావాలకు నిలయమౌతుంది. సత్వరజోస్తమో గుణాలకుగానీ, కామక్రోధాది అరిషడ్వార్గాలకుగానీ, వివిధ రకాలైన భయాలకు, భ్రాంతులకుగానీ, వివిధ రసాలకు గానీ, ఈ కామమే మూలం.

ఫ్రాయిడ్ మానసిక రోగుల చికిత్సావిధానంలోని పరిశీలనలో మొదట కనుగొన్నది 'అచేతన మానసికస్థితి'. దీని నాధారం చేసుకొని ఆయన మానవుని మనసును చేతన, అచేతన స్థాయులుగా గుర్తించి పేర్కొన్నాడు. మానవునిలోని సంఘర్షణలకు మూలం చేతనాచేతనల మానసిక ప్రక్రియలే అన్నాడు. ఈ చేతనాన్ని 'అహం'గానూ, అచేతనాన్ని 'అచిత్తు'గానూ, పేర్కొని వ్యక్తి ప్రవర్తనకు ఇవే కారణాలన్నాడు.

ఆధార చేతన స్థితి అహం కావటంవల్ల ఇది జాగ్రదావస్థకు, బాహ్యస్థితికి, ప్రవర్తనకు, మౌతుంది. వ్యక్తి చేతనస్థితిలో అనగా జాగ్రదావస్థలో నున్నప్పుడు తన ప్రవర్తనను బాహ్యస్థితికి అనుకూలంగా మలచుకుంటాడు. ఆ మలచుకోవటంలో అతడు ఎన్నో విధాల సర్దుబాటుతనాన్ని పొందుతాడు. బాహ్యపరిస్థితుల కనుగుణంగా రాజీవడుతుంటాడు. తన కిష్టమున్నా లేకున్నా తన ప్రవర్తన సక్రమంగా ఉండాలని యత్నిస్తాడు. సామూహికంగా జన జీవనంలో కలిసి ప్రయాణం చేయాలని,

జీవితాన్ని గడపాలని, అభిలషిస్తాడు. సహజంగా హజంగా వ్యక్తి ఎన్ని కోరికలు గలవాడైనా ఆ కోరికలు తీరేవి కావని తెలిసినపుడు తన ప్రవరనలో లోపం రాకుండా. తీరని కోరికలు కలచి వేస్తున్నా, వాటిని అణచుకుంటూ రాజీవడుతూ, సంఘంలో మర్యాదపూర్వకంగా నడుచుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తాడు.

ఈ విధంగా చేతనస్థితి మానవుని ప్రవర్తనను, సరిదిద్దటానికి సక్రమంగా ఉంచటానికి మూలంకాగా, అచేతనస్థితి వ్యక్తిలోని మానసిక కార్యాలకు వ్యక్తి ప్రవర్తనకు, అర్థం కల్పించటంతో ఆ సహాయపడుతుంది. ఫ్రాయిడ్ వ్యక్తి ప్రవర్తనకు ఈ అచేతన మానసిక కార్యాలే మూలమన్నాడురంగార ప్రకృతిలో ప్రతిజీవి స్వేచ్ఛగా, స్వతంత్రంగా బ్రతకాలని ప్రయత్నిస్తుంది. ఒకనాటి వనచరుడైన మానవుడు స్వేచ్ఛగా బ్రతికాడు. క్రమంగా తనకుతానే అనేక కట్టుబాట్లు ఏర్పరచుకొని లోకాన్ని, సంఘాన్ని, నిర్మించుకున్నాడు. ఆ బంధాలలో తననుతాను సంస్కరించుకునే ప్రయత్నంలో ఇరుక్కు పోయాడు. తత్ఫలితంగా జీవలక్షణమైన స్వేచ్ఛను కోల్పోయి సంస్కృతితో శారీరకంగా మానసికంగా బంధింపబడ్డాడు.

ప్రేమగీత కట్టుబాట్లు, నియమనిబంధనలు, సంఘం, లోకం, వ్యక్తి బలంగా ఎన్ని ఒత్తిడులు కలిగించినా వ్యక్తిలోని జీవలక్షణం స్వేచ్ఛనుకోరి, సంఘాన్ని, లోకాన్ని, ఎదిరిస్తూ కట్టుబాట్లను తెంచుకోవాలని చూస్తుంది. వ్యక్తిలో స్వేచ్ఛను 'స్వార్థాన్ని అంటిపెట్టుకున్న వైయక్తకమైన, మానసిక అచేతన అనగా అచిత్తు ప్రతిక్షణం వ్యక్తిని స్వతంత్రంగా నడిపించాలనే ప్రయత్నంతో ప్రేరణలను కలిగిస్తూ ఉంటుంది. వ్యక్తి సంఘంలోని కట్టుబాట్లకు, సాంఘిక పరిస్థితులకు, చేతనస్థితితో రాజీవడలేక సంఘర్షణలకు లోనుగావటం, సర్దుబాటు తనాన్ని పొందలేక వ్యాకులతకు

గురికావటం, జరుగుతుంది. అధికమైన వ్యాకులత వ్యక్తిని పిచ్చివానిగా చేస్తుంది. వ్యక్తిలో విపరీతమైన వ్యాకులతకు చేతన-అచేతన మానసిక స్థితుల సంఘర్షణే మూలకారణం. చేతనస్థితి బాహ్యపరిస్థితులకు, లోకధర్మానికి, వ్యక్తిని కట్టి పడేస్తుంది. అచేతనస్థితి-అంతర్గత చోదనలకు, వ్యక్తి ధర్మానికి, ఆత్మనిర్దేశానికి పురికొల్పుతుంది. వ్యక్తి ఏది ప్రధానమో తెలుసుకోలేక అటులోకధర్మానికి, ఇటువ్యక్తి ధర్మానికి ప్రాతినిధ్యం వహించలేక మానసిక ఘర్షణకు లోనుగావటం, టా తటస్థంగా అచేతనమై కుమిలిపోవటం, బలహీన మనస్తత్వంతో తనను తానే చంపుకోవటం, లేదా వాస్తవిక పరిస్థితులకు తలొగ్గి సర్దుబాటును పొంది, జీవితాన్ని కొనసాగించటం జరుగుతుంది. చేసిన విశ్వనాథ ఈ నవలలో ఆత్మగతమైన ప్రేమకు, లోకదర్శనమైన పెండ్లికి, దాంపత్య ధర్మానికి ప్రాధాన్యమిచ్చి పాత్రలలో ఈ రెండింటిని ప్రవేశపెట్టి, ఆ పాత్రలు ప్రేమా? పెండ్లా? ఏది తమకు ముఖ్యమో నిర్ణయించుకోలేక మానసికంగా కుమిలిపోవటం, చివరకు తానుద్దేశించిన ప్రకారం నవలను ముగించటం, ఇందులో చూస్తాం. చేతనస్థితిలో పెండ్లి, అచేతనస్థితిలో ప్రేమ, ఈ రెండింటి ఘర్షణే ఇందులో ప్రధానమైనది. కొందరు దీనిని మనస్తత్వవిశ్లేషణ నవల అన్నారు.. మరికొందరు ఇందులో 'అమలిన శృంగారతత్వముందన్నారు'. మరికొందరు ఇందులో స్పృహ సిద్ధాంతముందన్నారు.

6. ఉపయుక్త గ్రంథాలు:

1. ఆధునికాధునిక కవిత్వము, సంప్రదాయములు - ప్రయోగములు.
2. విశ్వనాథ వైఖరి.
3. తెలుగు నవలా వికాసం
4. నవలా విమర్శ.

5. మహతి. నేను-నా సాహిత్య రచనలు.

6. విశ్వనాథ నాలుగు నవలలు – మనస్తత్వ చిత్రణ – ఎం. వెంకటేశ్వర్ రావు